

NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG DẠY HỌC MÔN GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM THỂ DỤC THỂ THAO HÀ NỘI HIỆN NAY

Dương Đăng Kiên

Khoa Giáo dục quốc phòng và an ninh, Trường Đại học Sư phạm Thể dục thể thao Hà Nội

Tóm tắt: Bài viết tập trung phân tích thực trạng và đề xuất các giải pháp nhằm nâng cao chất lượng dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh tại Trường Đại học Sư phạm Thể dục Thể thao Hà Nội. Dựa trên vai trò quan trọng của môn học trong việc giáo dục thế hệ trẻ về quốc phòng, an ninh và xây dựng Tổ quốc, bài viết đánh giá những điểm mạnh, hạn chế hiện có. Từ đó, đưa ra bốn giải pháp với mục tiêu là góp phần đào tạo sinh viên phát triển toàn diện, đáp ứng yêu cầu bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới.

Từ khóa: Giáo dục quốc phòng, an ninh, chất lượng dạy học, Trường Đại học Sư phạm Thể dục Thể thao Hà Nội.

ENHANCING THE QUALITY OF TEACHING AND LEARNING OF NATIONAL DEFENSE AND SECURITY EDUCATION AT HANOI UNIVERSITY OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS TODAY

Duong Dang Kien

Faculty of National Defense and Security Education, Hanoi University of Physical Education and Sports

Abstract: This article analyzes the current situation and proposes solutions to enhance the quality of teaching and learning of National Defense and Security Education at Hanoi University of Physical Education and Sports. Based on the subject's crucial role in educating the younger generation about national defense, security, and national construction, the article assesses existing strengths and limitations. From there, it presents four solutions aimed at contributing to the comprehensive development of students, meeting the requirements of national protection in the new situation.

Keywords: National Defense Education, security, teaching quality, Hanoi University of Physical Education and Sports.

Nhận bài: 12/05/2025

Phản biện: 08/06/2025

Duyệt đăng: 12/06/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh hội nhập quốc tế sâu rộng và những diễn biến phức tạp của tình hình thế giới, khu vực, nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa càng trở nên cấp thiết. Giáo dục quốc phòng và an ninh (GDQPAN) đóng vai trò nền tảng trong việc nâng cao nhận thức, trách nhiệm của thế hệ trẻ đối với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ đất nước. Nghị định số 116/2007/NĐCP của Chính phủ đã khẳng định rõ mục tiêu của GDQPAN là: “Nhằm góp phần đào tạo con người phát triển toàn diện, hiểu biết một số nội dung cơ bản về quốc phòng, an ninh; truyền thống đấu tranh chống ngoại xâm của dân tộc, trách nhiệm nghĩa vụ của công dân về bảo vệ Tổ quốc; nâng cao lòng yêu nước, yêu chủ nghĩa xã hội, có ý thức cảnh giác trước âm mưu thủ đoạn của các thế lực thù địch; có kiến thức cơ bản về đường lối quốc phòng, an ninh; có kỹ năng quân sự, an ninh cần thiết để tham gia vào sự nghiệp xây dựng, củng cố nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân, sẵn sàng bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa”. Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng cũng xác định: “Đổi mới và nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác giáo dục và bồi dưỡng

kiến thức quốc phòng, an ninh cho cán bộ, công chức, viên chức và cho toàn dân, bảo đảm phù hợp với từng đối tượng. Chú trọng giáo dục, thống nhất, nâng cao nhận thức về đối tác, đối tượng; nắm vững đường lối, quan điểm, yêu cầu nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới”.

Trường Đại học Sư phạm Thể dục Thể thao Hà Nội, với vai trò là cơ sở đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao trong lĩnh vực thể dục thể thao, cũng có trách nhiệm đặc biệt trong việc giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên. Tuy nhiên, việc dạy và học môn GDQPAN tại đây vẫn còn những tồn tại, hạn chế nhất định cần được khắc phục. Bài viết này sẽ phân tích vai trò của môn học, đánh giá thực trạng dạy học và đề xuất các giải pháp nhằm nâng cao chất lượng dạy học môn GDQPAN tại Trường Đại học Sư phạm Thể dục Thể thao Hà Nội trong giai đoạn hiện nay.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Vai trò của môn Giáo dục quốc phòng và an ninh tại Trường Đại học Sư phạm Thể dục Thể thao Hà Nội

Môn GDQPAN có vai trò đặc biệt quan trọng tại các trường đại học nói chung và Trường Đại

học Sư phạm Thể dục Thể thao Hà Nội nói riêng. Trước hết, đây là một môn học bắt buộc, góp phần thực hiện mục tiêu giáo dục toàn diện cho sinh viên. Trang bị cho người học những kiến thức cơ bản về đường lối quốc phòng, an ninh của Đảng và Nhà nước, đồng thời khắc sâu thêm về truyền thống dựng nước và giữ nước oai hùng của dân tộc. Qua đó, môn học này giúp sinh viên nâng cao lòng yêu nước, khơi dậy tinh thần tự hào dân tộc và ý thức rõ ràng về trách nhiệm công dân trong sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc.

Đặc biệt, đối với sinh viên sư phạm thể dục thể thao, môn GDQPAN còn mang ý nghĩa kép, không chỉ là những công dân được giáo dục về quốc phòng, an ninh mà còn là những giáo viên tương lai. Điều này có nghĩa là trực tiếp truyền đạt kiến thức, hun đúc lòng yêu nước và ý thức quốc phòng cho thế hệ học sinh mai sau. Việc nắm vững các kiến thức và kỹ năng GDQPAN là cực kỳ cần thiết, giúp họ trở thành những nhà giáo không chỉ có chuyên môn mà còn có tâm huyết và tầm nhìn, đóng góp vào việc xây dựng nền quốc phòng toàn dân vững mạnh ngay từ trong môi trường học đường. Môn học này vì thế không chỉ là kiến thức mà còn là sự chuẩn bị toàn diện về tinh thần và ý thức công dân cho đội ngũ giáo viên tương lai, đảm bảo có thể làm tốt vai trò định hướng và giáo dục thế hệ trẻ về trách nhiệm với đất nước.

2.2. Thực trạng dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh tại Trường Đại học Sư phạm Thể dục Thể thao Hà Nội

Nhìn chung, công tác dạy học môn GDQPAN tại Trường Đại học Sư phạm Thể dục Thể thao Hà Nội đã đạt được những kết quả nhất định. Nhà trường đã tổ chức giảng dạy môn học theo đúng quy định của Bộ Giáo dục và Đào tạo. Đội ngũ giảng viên có trình độ chuyên môn, nghiệp vụ sư phạm, cơ sở vật chất bước đầu đáp ứng yêu cầu. Sinh viên đã có những nhận thức cơ bản về quốc phòng, an ninh.

Tuy nhiên, vẫn còn tồn tại một số hạn chế. Một số sinh viên còn xem nhẹ môn học, chưa thực sự đầu tư thời gian, công sức cho việc học tập. Phương pháp giảng dạy đôi khi còn nặng về lý thuyết, chưa phát huy tối đa tính tích cực, chủ động của người học. Việc ứng dụng công nghệ thông tin và truyền thông trong giảng dạy chưa

đồng đều. Cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ thực hành đôi khi còn chưa đáp ứng đầy đủ yêu cầu của một môn học đặc thù như GDQPAN. Bên cạnh đó, việc kiểm tra, đánh giá chất lượng dạy học và học tập đôi khi chưa thực sự chặt chẽ, chưa phát hiện và chấn chỉnh kịp thời những hạn chế.

2.3. Giải pháp nâng cao chất lượng dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh

Để nâng cao chất lượng dạy học môn GDQPAN tại Trường Đại học Sư phạm Thể dục Thể thao Hà Nội, cần triển khai đồng bộ nhiều giải pháp.

2.3.1. Nâng cao nhận thức về vị trí, vai trò của môn học cho toàn thể cán bộ, giảng viên và sinh viên

Để thực sự nâng cao chất lượng dạy và học GDQPAN, điều cốt lõi là phải bắt đầu từ việc nâng cao nhận thức của toàn thể cán bộ quản lý, giảng viên và sinh viên về vị trí, vai trò và tầm quan trọng đặc biệt của môn học này. Cần đẩy mạnh công tác tuyên truyền, giáo dục để mọi người hiểu sâu sắc rằng GDQPAN không chỉ là một môn học thông thường trong hệ thống giáo dục quốc dân, mà còn là một phần không thể thiếu trong công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Đối với sinh viên, việc học GDQPAN không chỉ đơn thuần là thực hiện một nghĩa vụ bắt buộc, mà còn là một quyền lợi và là hành trang thiết yếu cho mỗi công dân trong thời đại mới. Môn học này trang bị những kiến thức, kỹ năng và phẩm chất cần thiết để trở thành những công dân có ích, sẵn sàng đóng góp vào sự nghiệp chung của đất nước. Như Chủ tịch Hồ Chí Minh đã dạy: “Tư tưởng đúng thì hành động mới khỏi sai lạc và mới làm trọn nhiệm vụ cách mạng được” (5). Khi nhận thức đúng đắn về ý nghĩa sâu xa của môn học, sinh viên sẽ có động lực để học tập nghiêm túc, tích cực hơn, và giảng viên sẽ có thêm tâm huyết để truyền đạt kiến thức một cách hiệu quả nhất. Đây chính là nền tảng vững chắc để chuyển hóa nhận thức thành hành động cụ thể, góp phần nâng cao chất lượng GDQPAN.

2.3.2. Nâng cao năng lực chuyên môn và nghiệp vụ sư phạm cho đội ngũ giảng viên

Giảng viên chính là nhân tố then chốt quyết định chất lượng của bất kỳ môn học nào, và GDQPAN cũng không phải là ngoại lệ. Để đảm bảo môn học này phát huy hiệu quả tối đa, việc nâng cao năng lực chuyên môn và nghiệp vụ sư

phạm cho đội ngũ giảng viên là cực kỳ quan trọng.

Trước hết, cần thường xuyên tổ chức các khóa tập huấn chuyên sâu và hội thảo khoa học về lý luận quân sự, quốc phòng, an ninh. Những buổi bồi dưỡng này không chỉ giúp giảng viên cập nhật kiến thức mới nhất về tình hình an ninh thế giới và khu vực, mà còn đi sâu vào những vấn đề thực tiễn của công cuộc bảo vệ Tổ quốc. Song song với đó, việc trang bị cho giảng viên các phương pháp dạy học hiện đại và tích cực là điều cần thiết. Điều này bao gồm việc hướng dẫn cách áp dụng công nghệ vào bài giảng, khuyến khích tư duy phản biện, và tạo môi trường học tập tương tác, giúp sinh viên hứng thú và tiếp thu kiến thức một cách chủ động. Ngoài ra, cần khuyến khích giảng viên chủ động nghiên cứu khoa học, tự cập nhật kiến thức liên tục. Trong bối cảnh tình hình quốc phòng, an ninh luôn biến động, giảng viên cần phải là người đi đầu trong việc nắm bắt thông tin, phân tích và đưa ra những góc nhìn sâu sắc cho sinh viên. Sự chủ động này không chỉ nâng cao trình độ cá nhân mà còn trực tiếp góp phần nâng cao chất lượng bài giảng, giúp sinh viên được tiếp cận với những kiến thức GDQPAN toàn diện và thiết thực nhất.

2.3.3. Đổi mới nội dung, phương pháp và hình thức tổ chức dạy học

Để môn GDQPAN thực sự trở nên hấp dẫn và hiệu quả, việc đổi mới toàn diện về nội dung, phương pháp và hình thức tổ chức dạy học là điều kiện tiên quyết.

Trước hết, cần rà soát và cập nhật nội dung chương trình theo hướng tinh gọn, thiết thực, đảm bảo tính thời sự và gắn chặt lý luận với thực tiễn. Chương trình học phải phản ánh được những diễn biến mới nhất về tình hình quốc phòng, an ninh, đồng thời loại bỏ những nội dung không còn phù hợp, tập trung vào kiến thức cốt lõi và có tính ứng dụng cao. Việc này giúp sinh viên cảm thấy môn học gần gũi, hữu ích hơn với cuộc sống và sự nghiệp của họ. Thứ hai, cần vận dụng linh hoạt các phương pháp dạy học tích cực nhằm phát huy tối đa tính chủ động, sáng tạo của sinh viên. Thay vì lối giảng bài một chiều, giảng viên nên khuyến khích các phương pháp như thảo luận nhóm, giải quyết vấn đề, đóng vai trò, và xử lý tình huống. Những phương pháp này không chỉ giúp sinh viên tiếp thu kiến thức sâu hơn mà còn rèn luyện kỹ

năng tư duy phản biện, làm việc nhóm và ứng phó với các vấn đề thực tiễn. Đây chính là cách cụ thể hóa quan điểm “học đi đôi với hành, giáo dục kết hợp với lao động sản xuất, nhà trường gắn liền với xã hội” (6), biến lý thuyết thành hành động và kinh nghiệm. Thứ ba, việc tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin và các phương tiện trực quan hiện đại vào quá trình giảng dạy là không thể thiếu. Sử dụng các công cụ đa phương tiện như video, hình ảnh, mô phỏng 3D, hay các ứng dụng tương tác sẽ làm cho bài giảng trở nên sinh động, dễ hiểu và thu hút hơn. Điều này đặc biệt quan trọng đối với một môn học có tính thực tiễn cao như GDQPAN, giúp sinh viên hình dung rõ hơn về các khái niệm, quy trình và tình huống thực tế. Cuối cùng, việc tổ chức đa dạng các hoạt động ngoại khóa cũng góp phần nâng cao chất lượng dạy học. Các chuyến tham quan thực tế các đơn vị quân đội, bảo tàng quân sự, hoặc giao lưu với các cựu chiến binh sẽ mang lại cho sinh viên những trải nghiệm thực tế quý báu. Những hoạt động này không chỉ củng cố kiến thức lý thuyết mà còn khơi dậy lòng yêu nước, tinh thần tự hào dân tộc và ý thức trách nhiệm của mỗi cá nhân đối với nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc.

2.3.4. Tăng cường kiểm tra, giám sát và đảm bảo điều kiện cơ sở vật chất

Để đảm bảo chất lượng dạy học môn GDQPAN được duy trì và phát triển bền vững, việc tăng cường kiểm tra, giám sát là một nhiệm vụ thiết yếu, cần được thực hiện một cách thường xuyên và nghiêm túc. Công tác này không chỉ giúp đánh giá đúng thực trạng mà còn kịp thời phát hiện những vấn đề tồn tại, từ đó đưa ra các biện pháp chấn chỉnh hiệu quả. Bộ Giáo dục và Đào tạo cũng đã nhấn mạnh tầm quan trọng này, yêu cầu: “Tăng cường tiến hành thanh tra, kiểm tra các điều kiện đảm bảo chất lượng trong dạy học môn GDQPAN, kịp thời chấn chỉnh các cơ sở giáo dục, trung tâm GDQPAN tổ chức giảng dạy không đủ các điều kiện bảo đảm” (4). Nhà trường cần chủ động xây dựng một quy chế kiểm tra, đánh giá chặt chẽ và khách quan, bao gồm kiểm tra định kỳ và đột xuất, đánh giá chất lượng giảng dạy của giáo viên, cũng như kết quả học tập của sinh viên. Việc này sẽ giúp nhận diện chính xác những hạn chế, thiếu sót trong cả quy trình giảng

dạy và học tập, từ đó có thể áp dụng các biện pháp khắc phục kịp thời và phù hợp. Bên cạnh công tác kiểm tra, giám sát, việc đảm bảo đầy đủ và nâng cấp cơ sở vật chất là yếu tố không thể thiếu. Môn GDQPAN có đặc thù riêng, đòi hỏi các điều kiện về thao trường, bãi tập, trang thiết bị và học cụ chuyên biệt. Nhà trường cần tiếp tục đầu tư để nâng cấp cơ sở vật chất hiện có, mua sắm bổ sung các trang thiết bị hiện đại, đảm bảo đủ điều kiện cho việc thực hành, diễn tập và các hoạt động giáo dục quốc phòng một cách hiệu quả nhất. Một môi trường học tập với đầy đủ tiện nghi và trang thiết bị hiện đại không chỉ tạo điều kiện thuận lợi cho giảng viên triển khai các phương pháp dạy học đổi mới mà còn kích thích hứng thú, tạo điều kiện cho sinh viên tiếp thu kiến thức và rèn luyện kỹ năng một cách tốt nhất. Điều này trực tiếp góp phần nâng cao chất lượng tổng thể của môn học, giúp

sinh viên phát triển toàn diện cả về kiến thức lý luận và kỹ năng thực hành quốc phòng, an ninh.

III. KẾT LUẬN

Nâng cao chất lượng dạy học môn GDQPAN tại Trường Đại học Sư phạm Thể dục Thể thao Hà Nội là nhiệm vụ cấp thiết, góp phần đào tạo ra những thế hệ sinh viên vừa có kiến thức chuyên môn vững vàng, vừa có lòng yêu nước, ý thức trách nhiệm cao đối với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Để đạt được mục tiêu này, cần có sự phối hợp đồng bộ từ việc nâng cao nhận thức, bồi dưỡng năng lực đội ngũ giảng viên, đổi mới nội dung, phương pháp dạy học cho đến việc tăng cường kiểm tra, giám sát và đảm bảo các điều kiện cần thiết. Thực hiện hiệu quả các giải pháp này sẽ góp phần tích cực vào việc thực hiện thắng lợi mục tiêu giáo dục đào tạo và xây dựng nền quốc phòng toàn dân vững mạnh trong tình hình mới.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- (1). Chính phủ, Nghị định số 116/2007/NĐCP ngày 10/7/2007, Giáo dục quốc phòng - an ninh, 2007.
- (2). Đảng Cộng sản Việt Nam, Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Nxb Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội 2021, tr. 159.
- (3). Quốc hội, Luật giáo dục Đại học Số 34/2018/QH14 ngày 1/7/2019, Hà Nội 2019.
- (4). Bộ Giáo dục và Đào tạo, Công văn số 5031/BGDĐT-GDQPAN ngày 15/9/2023 của Bộ Giáo dục và Đào tạo về việc hướng dẫn thực hiện nhiệm vụ giáo dục quốc phòng và an ninh năm học 2023 - 2024.
- (5). Hồ Chí Minh, Toàn tập - Tập 6, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội 2011, tr. 360.
- (6). Giáo trình Lý luận và phương pháp dạy học giáo dục quốc phòng và an ninh, Nxb Giáo dục Việt Nam, Hà Nội 2017, tr. 321.